

370

8/5
(12) indexed

Customs and beliefs of Molepe tribe in connection with pregnancy, birth and infancy

Matswalo

received 30 Oct 39 dup 18 27/5/45

1/5

3 1/3 p

(53)

J. Kgoadi Mpe

K34/5

pp. 1-5

Mosadi oa moimana ga a dumelole go tjoa ka difate go la leing di shele ge a ile a tjoa ga a sa boea o tla boea mola a belegile. O apara moidisho molaleng, moidisho ona o chetjoe ka thebaneng. Ge a sa go tšela noka e kgolo o soanetje go o chela seatleng a koma le ge a sa go tšena motseng o shele ke go thibela makhōma le meriti meriti ke bahlotlo gadi, mafahlana le dithula. bana ba go tjolla maoto pele. le ba go mela meno gadi gadi mo pele 'Mashaka' ngoana la sa ilelang koma ka go ba le makhōma. Kijo tje moing a sa soanelang go di ja ke: melatja, masui a bodila, mafodi le majoe, gape a se kea non metsi kudu. Mesho mo a ka shoma ge e se ge a pokola. Ga a soanela go bona moho ga soanela go tšena shakeng la dikgomo ga a soanela go ja nama ea phoofolo e rapolletjeng. Ga go na phapano kaparong, ge e se ge e ba cheloa ke bana kudu oa apara thaloana la naledi kapa thari. Ga a iletjoe monna ga gona motadomo arolang melokona ea bo o dula ka gae. Ge e se ngoetjana lona e la setswe tji ga gae. O babalaloa kudu ga a soaneloa # go kgopishoa go choshoa ke kapa mokgao ope le ope o ka mokuishang bohloko ke motho oa thobela. Oa hlophosha. Ga a ganole le seoa se du mang ge e se ge se se gona. Monna o soanetje go mo ilela a seke a sa ba sading ba shele. Ge a belego banenyana kapa bashi mane feela ba e fetola ga dihlare. Ke ka kotse kapa bolotjia ka belegang ngoana la sa hlama tšegeng. Ga go ka mo ngoana a ka a'iroang go re

a soane le eo e seng motswadi oa gage.
 Kopano e tee e imisha mosadi monna le ge a
 ka gana go joalo matjati a boima ga a se
 tsejoe go tsejoe go di Kgoedi. Mosadi oa
 moima a ka nwa dihlare tja go godisha
 ngoana feela tje ka se beng le Kotsi go seo
 a se imiloeng. A hlabelela lehlaka ga tee mohlaka
 a petwang ke Kgoedi ea pele a apishwang mo-
 ishwa a ka hlapishwa a shililela ge a nee di
 hlabi. Ga a soanela go ipofa ga lejwa dinokeng
 Ge a etjwa dikgonyeng ga a soanele go fa
 motho kgong tja mathamo o mo fa tje ra
 gare ga ngata. Matswalo a alafiwaga a nu-
 merokelo "Matswalo tjang masui" Ge lebaka la
 go belega le batametji ga go lokishwe selo. Seso-
 tho se re u se ke na shoga thari u se na bonce
 ngoana. Se imiloeng ke mosadi ga se tsejoe
 go ba ke moshimane kapa ke mo setsana pele go
 pele go. Se gopoloa go ba motho ka Kgoedi la
 bohlanu. Mpa e ka nchoa ka dihlare ke mota-
 to o mogoto boloi, le go fihloa goa fihloa motho
 ea joalo ga a ka tsejoe ba hlapishwa. Se epi-
 loa moo se tjoetjeng gona e seng naging ka
 ntlong e se re naga ea shilafela. Mosadi ea
 sentjeng a alafiwaga go re a seke a senya
 gape a kgalwa. Go belegelwa ka ntlong munte-
 leng go beoa lephoko loapeng Babelogishi
 ke bo Mage moima ^{kapa} bo Mage monna oage le me-
 loko e kgasui. Go beoa lephoko loapeng go
 tšena basadi le bana ba sa hloa ba etjwa
 matswalo go bona ngoana ge a see ka lephoko
 ng. Ge go le thata pelegong o noeshwa dihlare feela
 a ba rutheja metse ba mothoba ga go na mahlale
 a diatla a ka shomishoago

Bothata bo ka hlagishoa ke boloetji meleko le jona boloi kapa go se ikilele ga monna ga go dioe sedimo kapa eng, ge a palotji dihlare ke go shita le a ebona a sa tjo belega ngoana oa hlokomeloa ke makgobag 'mago' mape 10 ontji oa dihlare^{go} a hlagishoa ba mothala kapele go tla go kgareng go ea fase ba putlisha ba tse ba motlotla mele ka sona sela a se orelang ba tse ba mo fa mmage. A re ge a mo nyana ncha a tlotja sehlare seo matsolleng. O sewa ke bona ba belegishi a baya tlema kala ba sea ka phatja ea lehlakano e seng mphaka. Mashalela a epelwa ka gona ka mo ntlong eo a beletjoeng go lona. Mafahlana ga a thabeloe a bolaoa go na pemetseng a ka a epelwa ke bohloka go belega mafahlana, ba re motho ga se kgomo. Go na le leloto le belegaeng mafahlana, ngoana ea sa hla matsegen o dirwa ke boloetji jwa batswadi ba gage kapa boloi. Motsotji o tjola ntle ka tjatji la bone a ka kopana le monna mola ngoana a abula mola motsotji a tjelang ntle a kaa kgonyeng le nokeng le le pheko lea tloshoa. Kele monna a se sea kopana le mosadi ba a alafioa. Batho ba shele ga ba dumeloa go teena ka ntlong ea motsotji ka go boifa meriti le makgoma ge kalana e oele ba e epela mola go ba epetjigo mashalela ngoana o a alafioa a tjola ntle ka lona tjatji la bone ba bega gone ngoana o goatje ge kalana e oele. Batho ke gona ba ka tlang go bona ngoana.

370

Bosea I

card
7 OCT 1939 K34 / 5

4

Mohla ngoana a etjwa ntlong go hlajwa thari
Banna ba tla rege ba ap'ise sebete eaba
ba na ba e shoga. Basadi le bakgekolo ba tla
mantjiboa ba tla ba ja mogoddi. Mag'ngwa-
na ga^a ye le eena gohle moo a lang, o mo
shadi sha gae le mofedi va gae. Legona
ga a ka ea mahang le monyaneng o
soanetje go re ge a thoma go mo nyarucha a
mo komishe sehlare sa go thibela meriti.
Le makgoma ludi ea thari e nchoa ke rra
ge ngoana. Ha e le oa pele a belege tjo e ga
ka-kgoleage e nchoa ke eena ba rege ba tti-
sha ngwana ba tla ba roele jfala le hlogo
ea publi lo. Ba gabo ngoana ba tla tloga ba
dia jwala ba isha ga ka-kgoleage ba re ge ke
jwa go olela mmutedi. Ge ka ge go nee motgekoto
ke eena ea hlokomelang lesa go le lesa le go le
hlapishu; ge^a sego di phethoa ke mmalo. Mope-
pi ke oa mo segare. Ge ma lesa a e tjwa kgoleo.
hlokomela go fokotja mekgato pele sa anyi-
sha ngoana. Ge ma ngoana a se na mekgata a
ka o lefia a chisha, ge go padile ngoana' bo
mage a ka mo ancha ga go mola to tloelano
le bana ba bangue ea dumelloa baleng sa di-
phapang le dintoa baloedi ke bona ba di bo-
nang ba be ba di lamole. Ba tjwang meno ka
godimo ba bitjwa mashaka. Ba be ba bolaiwa.
Menogea sa tjo e le ge a etjwa ngoana o apesha
ditsegela molaleng, ba ne ba mo gohla-gohla
ka tjona marinineng, go re a tla se kea
tsvenyega ge a etjwa meno (baana) ditsegela
ke di kopana tje tjwang lewatteng. Ge meno a ma
joisha ba bona a hlatja a chologa ke gona ba ka

mo alafang. Ngoana oa pele o re go tshoeshoa a
 ishoa ga ka-Ngotwage le go oetjwa o oetja Keto-
 na. Ba tla re tze ba ea go mitja ba ea le Ngomo.
 Oa Mafeliso ke ngona oa 'máge. Chivana e otlwa
 ga makgwa oena. Ngoana a ka rewa lebitso lafele
 lefe la joana a bo 'mapula 'maphefo, 'Mantwa,
 'Mamochabo 'matlala, 'matjatji ge e le ngranana
 a belegile mohlá mekgwa ea maina a o. Bashi
 mane ke bo: Puleng, Phefo, Mochabo Lera,
 Tlala. Letjatji etc. Ke maina a joana. Mohla
 bana ba rewa ^{maina} go diwa joala, goa botjwa bo ka-
 Ngotwage le meloko ea ba mnyana ba rewa
 maina a gabo bona, ba rewa ke R. Walobozolo
 ke tshoanelo ge ~~ng~~ ngoana a reeleboa maNgotwage
 malomage le ba bang ba meloko eabo, e sung-
 motho feela oa tsela. Bana ba ka n'oreana ma-
 ina a sethaka eujja la mocelelwa lona ga
 le lahloe ke lona le legolo. le basadi le ba-
 nna ba n'oreana. Motsoadi bitja ngoana
 oa ge ka Sereto ^{a re} ~~etc~~ Jamela, Phaahle ~~etc~~ Serogile
 etc ke go mogodisha. Bagoera ba re: 'Marena
 Mphato, le monna-mongoi: ke Ngodishano.
 Magaranga monna le mosadi oa gage
 kapa oa e mong, ba bitja ka leina la
 ngoana joale ka: Mage puleng, 'Mage sefako.
 Papago Tuke, papage Tlogo etc. Mosadi
 Mohlanga bekwang o rewa lebitso la boga-
 di. Ba re ke: 'Maga mokete. Etlilo' ba leina
 la ngoana ea tla mmelega ke bitso bo
 a tlang go bitjwa ka lona ke bohle, legea
 sea t'lwaa a ebo le ngoana Batsadi ba
 ka bitja ngoana 'Maga. Pello kapa Papage
 Chipu ka leina la mainage ke go mogodisha
 Mosadi ga a bitji monna oa gage ka lebitso
 ke moilo oo. J.K. Mpe end s 370